

EL JAÇ
DEL FAQUIR

MARC CAPDEVILA

EL JAÇ
DEL FAQUIR

EL JAÇ DEL FAQUIR
Primera edició: març del 2018

© Marc Capdevila Clapera, dels textos

© Editorial Efadós, d'aquesta edició
Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció
El Fil de la Història

Direcció de la col·lecció:
Agustí Alcoberro i Perigay

Coordinació de la col·lecció:
Elisabet M. Nogareda

Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell

ISBN 978-84-16547-93-7
DL B 29144-2017
Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

PRÒLEG

El mes de maig de l'any 2007 s'iniciaren unes obres de remodelació de la part més antiga de l'antic Hospital de la Santa Creu de Vic.¹ Algunes de les parets més velles, fetes amb morter i pedra viva, es van derruir i en el seu lloc es va aixecar l'estructura de formigó amb façana d'alumini i vidre que es veu avui dia. De dins d'un dels murs enderrocats, com si es tractés d'un tortell de Reis amb sorpresa, en va sortir un cilindre d'acer d'aproximadament trenta centímetres de llargada per quinze de diàmetre, amb tapa i tanca de pressió. La inscripció en relleu, *gasmaskenbehälter*, va permetre identificar-lo com el contenidor d'una màscara de gas de les utilitzades pels soldats d'infanteria alemanys durant la Primera Guerra Mundial, i més assenyaladament el model posat en circulació durant el mes de juny del 1917. En el seu interior s'hi van trobar diversos objectes: una sivella de cinturó amb la inscripció *Gott mit uns*,² lema de la casa reial prussiana; la cinta vermella d'una gorra de combatent de l'exèrcit imperial alemany; una baioneta del model M/1898/05 escapçada, ennegrida i rovellada que,



www.efados.cat/fil/faquir1

² Déu amb nosaltres

després de ser sotmesa al poliment líquid, va deixar veure la inscripció «no descansaré» rudimentàriament gravada; i també una trena de cabells rossos lligada amb les cordes d'un instrument, probablement d'un violoncel. Finalment hi havia una fotografia sèpia de quatre joves enriolats, lluint uns impecables uniformes d'infanteria de l'exèrcit imperial alemany i posant davant d'un edifici difuminat que, per les columnes neoclàssiques, som de l'opinió que es tracta de la Universitat Humboldt de Berlín.

Per acabar, i com a peça més notable, enrotllat i lligat amb un fil de sac, s'hi va trobar un manuscrit prou extens de caràcter biogràfic pertanyent a Marcel Furriols von Clausewitz. Si bé el text està mancat de signatura i de data, els detalls que s'extreuen de la seva lectura no admeten dubte sobre l'autoria, que a més corrobora una petita nota biogràfica anònima de mitja quartilla que es va trobar juntament amb el text. La cal·ligrafia del manuscrit, tan menuda com permet el traç d'una estilogràfica i amb el biaix propi de qui escriu mig incorporat al llit, ens va fer pensar de seguida que fou íntegrament escrit per Marcel Furriols durant la seva estada en el mateix Hospital de la Santa Creu de Vic.

Pel que fa al període de la seva redacció, l'autor ens situa indefectiblement als anys 1930 i 1931. En un dels paràgrafs del final, que és a la vegada una celebració onomàstica i una sentència o una premonició, l'autor ens diu el següent: «1931, any de l'adveniment de la gloriosa República, i any (amb tota probabilitat) del meu traspàs». I més endavant encara, «*El Correo Catalán* d'ahir diu que Santiago Rusiñol ha mort...». El polifacètic artista morí el 13 de juny del 1931.

Hem conclòs que el cilindre metàl·lic que contenia aquest feix memorialístic fou dipositat al seu dia en l'emplaçament d'on ara ha estat recuperat per la germana Ramona de la Comunitat de Filles de la Caritat de la Santa Creu, que Marcel Furriols esmenta sovint en el seu text i que devia tenir cura d'ell en els darrers mesos de la seva vida.

Juntament amb el manuscrit, la germana Ramona hi hauria dipositat les escasses pertinences del finat i una petita nota biogràfica escrita per ella mateixa: «Marcel Furriols von Clausewitz

va néixer a Prússia el 1892, fill d'un industrial català i d'una aristòcrata alemanya. Morí a Vic, en aquest hospital, el mes de juliol de l'any 1931 de nostre senyor». Segons el nostre expert perit cal·ligràfic, «el volum ample i arrodonit, el traç sever i polit, els arabescs barrocs i la referència final de qui fa observança de la voluntat divina la delaten: és la cal·ligrafia d'una dona educada en un ambient religiós, probablement en un convent».

La documentació de l'aleshores Hospital Comarcal de Vic fou cremada, enmig de molta altra paperassa, durant els dies de barbàrie anarquista que succeïren a l'aixecament feixista del 1936. La foguera tingué lloc el dia 21 de juliol i el fet que el manuscrit fos emparedat el va salvar de la disbauxa que s'apoderà de la ciutat dels sants durant aquells primers dies de la Guerra Civil.

Ja sota la nova direcció de Ramon Fàbregas Llanes, els capellans es veieren obligats a deixar l'hospital i les monges foren substituïdes per personal sanitari laic. Res més no hem pogut esbrinar de la germana Ramona que feu companyia en els darrers mesos de vida a Furriols i hem de creure que, durant tot aquest temps, el contenidor de la màscara de gas no s'ha mogut del lloc on hem de creure que ella el diposità fa vuit dècades.

Són nombrosos els motius que fan d'aquest testimoni un text remarcable i obvia dir que es tracta d'un document de vàlua per a qualsevol historiador àvid de material inèdit sobre les primeres dècades del segle passat. Ens aporta una visió geopolítica de primera mà sobre els fets que configuraren l'Europa actual: la Primera Guerra Mundial i les conseqüències posteriors, tant o més dramàtiques; la revolució marxista que fructificà a Rússia però que en canvi s'avortà a Alemanya; la llavor del feixisme; l'enderrocament dels imperis i la configuració dels estats actuals; la liquidació de l'aristocràcia i de les cendres de l'antic règim.

És també notable el reguitzell de prohoms de qui Marcel Furriols ens dona raó, pel fet que en feu coneixença o en tingué referència directa. Jacint Verdaguer, Santiago Rusiñol, Bertrand Russell, Ludwig Wittgenstein, Sigmund Freud, Josep M. de Sagarra o Otto Dix, entre molts d'altres. La seva inquietud obsessiva pel coneixement i també l'atzar sempre present, «la vida, que és cruelment

juganera i atzarosa...», el situen permanentment al rovell de l'ou dels esdeveniments d'una etapa de grans canvis i el converteixen en un cronista sense parió.

Empès més per una combinació casual de factors que no pas per la pròpia voluntat, acabà vivint de pressa, amb una intensitat impossible de planificar, i morí jove. No ens podem estar d'observar que en el present hauria esdevingut una celebritat, però no és menys cert que fins avui la seva persona ha restat en un injust anonimat del qual ens agradaria treure'l.

Destaquem, per sobre d'altres consideracions, l'honestetat biogràfica. Es tracta d'un testimoniatge sense reserves. Si en algun moment Furriols va pensar de guardar-se alguna cosa només per a ell, fa tota la sensació que aquesta voluntat minva a mesura que avança el relat i queda absolutament palesa en el capítol final.

Tal com ens explica, sent l'ànima corrupta pels successos d'una guerra cruenta, que, si bé legitimà l'assassinat d'estat, no feu res per retornar la pau d'esperit als qui foren còmplices forçats en l'execució dels crims. És aquesta lluita de l'individu amb ell mateix el que li reporta el neguit de la consciència. Tanmateix, hi insistim, el seu manuscrit no és un acte de desgreuge ni de confessió expiatòria: ens sembla només un acte d'honestetat.

Reproduïm a continuació i amb la fidelitat que el pas del temps ens ha permès, el contingut íntegre del manuscrit, en una versió lleugerament actualitzada (fabriana) de la llengua catalana. Alguns paràgrafs han estat difícils de transcriure, en alguns punts la tinta s'havia escampat i en d'altres, una capa de floridura que ho empastifa tot d'un gris verdós cobreix el paper. Cap al final de l'obra, el *tempo* de la narració s'accelera una mica i l'autor deixa alguns espais en blanc d'una manera aleatòria. No hem d'oblidar que és un text escrit contra el rellotge de la vida i pensem que, com a home savi, Furriols va preferir assegurar-se de concloure el relat i va optar per escriure els capítols finals, del tot imprescindibles, per a després, si li restava encara temps i la mort, «aquesta concubina que sempre ha tingut una llotja d'amfiteatre en el meu farcell», prenia paciència, engruixir la textura del manuscrit omplint aquells espais en blanc amb detalls més concrets.

Qualsevol interpretació no literal dels passatges més perjudicats pel pas del temps és fruit del consens entre els membres del departament que hi hem estat treballant amb devoció. Insistim, però, que tot el document presenta una enteresa no gens habitual després del temps transcorregut dins del mur: cal agrair-ho a la consistència i a la capacitat d'aïllament de l'acer alemany. En conseqüència, si hem errat en algun paràgraf de la transcripció, res no ens retornarà la veritat de l'original, però no serà en cap cas fruit de la desídia.

Frederic Roviró

Cap de la Junta de Recuperació de Documents Antics

Secció d'Arxius Documentals de la Biblioteca de Catalunya

TO EDITH

*Through the long years
I sought peace
I found ecstasy, I found anguish,
I found madness,
I found loneliness,
I found the solitary pain
that gnaws the heart,
But peace I did not find.*

*Now, old & near my end,
I have known you,
And, knowing you,
I have found both ecstasy & peace
I know rest
After so many lonely years.
I know what life & love may be.
Now, if I sleep
I shall sleep fulfilled.*

BERTRAND RUSSELL

PREFACI

Fa molt que soc més mort que viu. No és pas un dir per dir, és un fet objectiu. De fet, aquest temps d'ara és poc més que una pròrroga que ignoro quant de temps ha de durar, perquè la malura va fent cau dins meu i els meus pulmons a cada dia que passa són capaços d'encabir menys oxigen. I com és propi de la condició humana, quan hom és cridat a retreta, el sobta un desig irrefrenable d'explicar-se, malgrat que les reflexions puguin semblar banals i els fets o les anècdotes no siguin per fer-ne ostentació honrosa.

Postrat en aquest llit de llençols pulcrament blancs, espero que la Providència executi implacablement el seu fat. Les germanes em diuen que ca!, que què punyeta t'has de morir si ets com la roella, el margall o la cugula, que no s'eliminen ni amb el foc. Ho diuen per no haver-me de plànyer, perquè encara no he conegut ningú, per més tremp que tingui, que gosi dir a un moribund que demà potser ja no hi serà; així que tothom prefereix ajupir el cap i fer com que no, home, no, ja veuràs com aviat et trobaràs més bé. Proven de fer-me combregar amb rodes de molí, però no me la faran pas empassar perquè he conviscut amb la mort tant de temps i de tan de prop que l'ensumo de lluny estant com un porc tofonaire. Hem jugat a naips plegats (sempre donant ella, només faltaria!), amatent que jo cometés una badada o que m'arribés la inevitable mala ratxa per llançar-me un envit de doble o res. He sentit el pes del seu cap recolzant-se sobre la meua l'espatlla mentre trencàvem el son dins el sot de les trinxeres amb un ull entrellucat

per evitar que les rates famolenques m'encomanessin el tifus; s'ha transvestit de por paralitzant mentre mirava d'esquivar les bales del foc directe de les metralladores franceses; d'un cop de vent glaçat ha apagat el foc fet amb quatre branques i amb el qual els altres soldats i jo intentàvem retornar les nostres extremitats a la vida; m'ha fet companyia en la soledat de la presó xiuxiuejant-me idees obsessives a cau d'orella amb la pèrfida intenció d'induir-me a la bogeria.

Ens coneixem massa per veure'm sorprès a hores d'ara. A més a més, el director de l'hospital, el doctor Candi Bayés, que és bellíssima persona i que té la bondat de fer-me portar aigua sulfurosa del seu propi balneari, ja m'ha cantat les absoltes. És una manera de dir, perquè poc que dona els sagraments ell..., és doctor en Medicina no pas en Teologia..., però és d'agrair que hagi emès un dictamen franc, perquè trobo que els metges sempre donen revolts i no saps mai si és que no saben què tens o que només et volen amagar l'ou... No tenien pas tantes manies els sanitaris del regiment hospitalari de rereguarda: «noi, això es gangrena: tallem o *kaputt*. Tu la menes».

El doctor Bayés m'ha fet saber que això meu és una consumpció, una tuberculosi irreversible que es va estenent pels pulmons i fora d'ells; i que en té, de noms, aquesta punyetera malaltia, perquè entre el populatxo sempre l'he sentit anomenar *tisi*, però no per això és menys mortal, sinó que t'envia al sot d'igual manera. Tot ve de quan vaig ensumar el gas..., i de fet no se'm fa gens estrany, fins i tot em sembla comprensible..., ep!, no és pas que ho accepti així com així, però, quan te les hagut amb aquest verí, ja saps què cal esperar. El cap que ens aguanta: que n'arriba a ser, de dolent, l'home quan vol; quina inventiva d'escurçó i quin ús tan infame de la ciència!

No sé qui fou el primer a fer-lo servir i a hores d'ara té poca importància perquè la indignitat esquitxa els uns i els altres. La qüestió és que s'utilitzà com una arma contra l'enemic des d'un bon començament, per bé que jo no vaig veure escampar el gas de clor fins als dies del setge de Verdun. I pel que fa a tastar-lo, vaig esperar fins que fórem enviats a combatre al front oriental.

Aleshores, les ments brillants dels nostres enginyers ja havien estat capaces d'encabir una dosi de verí mortal dins d'un projectil i resultava d'allò més higiènic fer-lo esclatar davant les trinxeres russes, a uns centenars de metres i contra uns soldats mal equipats que sovint no portaven cap contramesura. Pobra canalla, eren carn de canó.

Però la mare naturalesa té un sentit harmònic de la justícia i una astúcia que li ve atorgada per mil·lennis d'implacable conformació del planeta. Així que una aurora qualsevol de la qual només recordo que era punyentment freda, després del bombardeig de bon dia de la nostra artilleria amenitzat amb agent mostassa,³ va esperar pacientment que els soldats d'infanteria sortíssim de les nostres posicions i, quan érem al bell mig de la terra de ningú, tombà la tramuntana del Bàltic en un migjorn tebi. D'una manera impensada, enmig de l'ofensiva i sense temps per canviar de plans, començarem a glopejar el mateix xarop que havíem receptat als nostres adversaris. Quina paradoxa! Ho trobo tan subtil, tan implacable!; en definitiva, tan superior a la mesquinesa humana això de fer-nos empassar el propi verí... Els castellans tenen una frase feta que ho explicita amb una brusquedat diàfana: *encontrarte con la horma de tu zapato*.

De totes les vicissituds passades, i descobrireu que han estat moltes, cap no ha estat tan esfereïdora com el gas verinós. Cap altra em desperta de nit amb els cavalls de l'angoixa al galop, cap altra no em reporta tanta desesparança i enyor de la protecció materna. Mostassa! Res com el crit d'alarma del guaita per engarrotar-nos el gest, per estrafer-nos el semblant, per paralitzar la musculatura dels rostres eixuts posant en relleu els pòmuls de la desnutrició. Seguidament l'ordre «*gasmaskenbehälter!*» escampant-se per la rasa amb la rapidesa d'un rumor d'adulteri, que tenia l'efecte immediat de cartografiar-nos sota els ulls les bosses

3



www.efados.cat/fil/faquir3

tràgiques dels afusellats de Goya i feia aflorar el desesper de qui, resignat de temps a la mort o a la follia, troba del tot immerescuda una agonia d'ofecs, ceguera i llagues. Redeu!, com temíem aquell líquid dens com el vi de missa evaporant-se gansonerament, deixant-se valsar per la brisa amb la seguretat que enxamparà no solament els incauts sinó els que presumeixen de caució. És impossible sostraure's a la seva influència i, segur d'això, es comporta amb la calma de l'assassí de ment trastornada que no té pressa d'enllestir la víctima, que l'acorrala contra la paret, que li deixa tastar el sabor picant de l'acer abans de clavar-li al ventre fins al mànec... La por paralitzant, el dubte enmig del núvol de verí... Què fer?, com actuar? ¿provar d'obrir l'estoig de la màscara antigàs amb les mans fremides, mentre els ulls s'encenen amb un foc que no crema però que cauteritza per sempre?, ¿o més aviat protegir-se del foc parabòlic dels morters alhora que l'aire et crema la pell amb la fúria de la lepra i les butllofes auguren un dolor agònic que ni les infermeres s'atreviran a tocar per por dels teus gemecs?, ¿o potser enllestir com més aviat millor, passant el núvol i abraonant-se a pit descobert damunt el petardeig sincopat de les metralladores?

I si, per atzar, com jo mateix posem per cas, escapes dels efectes immediats, el verí no t'oblida, t'acompanya allà on vas i va fent la seva, et va nafrant per dins inexorablement: des de la gargamella fins al darrer racó de la freixura, les mucoses sagnen, no s'acaben de curar mai del tot i el teixit mal cicatritzat s'infecta com si res.

A l'hospital, aquestes lesions m'han donat un xic de celebritat, pel fet de ser un pacient amb una patologia poc comuna (ja me la ben regaleu aquesta mena de glòria, oi?). Aquí, els metges tenen poques ocasions d'estudiar casos de gas verinós i el doctor Salarich, que és el cap del Servei de Cirurgia al mateix temps que una eminència, m'ha convertit en el que ell anomena *cas d'estudi*. M'han sotmès a observació a través d'unes radiacions electromagnètiques (més fàcil d'escriure que de dir) que permeten tafanejar a l'interior del tòrax i m'han retratat les llagues de la tràquea. He provat tota mena de sulfamides per a la pneumònia, però, quan hi ha tanta lesió acumulada, no hi ha res a pelar.

Afortunadament, i com deien els savis llatins, tot tendeix a l'equilibri i, per compensar les dissorts, a l'altre plat de la balança hi tinc aquestes belles dones que tenen cura de les meves despulles en vida: les germanes de la Caritat, que regalen afecte a gavadals. M'amanyaguen, em tracten com un rei, em peixen les farinetes amb cullereta, em canvien amb regularitat escrupolosa i no fan gaires escarafalls quan esputo sang. I, com que soc un pacient de llarga estada i susceptible d'encomanar-me amb qualsevol microbi només que faci un badall massa perllongat, han tingut la bona pensada de deixar-me sol en una cambra amb un finestral de dalt a baix, de manera que puc guaitar fora. De fet, em penso que la Tatiana, la meva germana, aporta cabals a fi i efecte que jo pugui gaudir d'aquesta situació de privilegi; tanmateix, ella ho nega i diu que és cosa d'aquesta criatura caritativa, la germana Ramona, que per força ha de tenir obertes de bat a bat les portes del cel.

Des del llit veig a quina hora s'aixeca la boira pixanera que aquest hivern no ha deixat d'agullonar el lumbago dels més vells. Les ullades de sol em reconforten, per bé que tamisades per la gasa que envolta el meu llit i que m'aïlla de la pols que aixequen els paletes que feinegen a baix a l'entrada per encabir-hi el dispensari municipal i l'apotecaria. D'aquí estant, els dies de mercat albiro els fanals oscil·lants dels carros que, després de pagar als burots del pont del Remei i de travessar el carrer de Sant Pere, s'enfilen Rambla amunt cap a la plaça afanyant-se per muntar la parada amb la primera claror.

A finals de primavera observo els hortolans fangant la terra i, quan ja fa més bo, reguen les verdures i els llegums, repassen el planter d'enciams i escaroles, i esporguen els brots bords de les tomaqueres. Al capvespre, amb els enagos arremangats per no enfangar-se, les monges més joves atipen les oques i les gallines, tites, tites..., amb aquella dosi de puerilitat..., amorosament ingènues, com si fossin mainada que no vol madurar perquè una intuïció atàvica els indica que la vida d'adult és complicada i que haurien d'afrontar situacions enutjoses que les sostraurien d'aquest paradís on mai no passa res desagradable; ni tampoc res d'interessant, a fe del Déu que adoren. Em fan pensar en una obra teatral que

vaig veure a Londres, d'un tal Barrie, en què un vailet entremaliat es nega a fer-se gran en el país de Mai Més..., quin nom tan bonic per a un escenari de fantasia, oi?

Sovint faig broma amb elles dient que s'han adoctrinat en el Déu benèvol i tot poderós de Leibniz, aquell filòsof de l'optimisme que assegurava que vivim en el millor dels mons possibles. Pobre Déu aquest que no toca ni quarts ni hores, perquè, només que hagi albirat el que jo als camps de batalla del nord de França, n'hi ha per plegar veles. Fan riure perquè, només de sentir la paraula «filòsof», aquestes bones dones ja arrufen el nas, s'esveren que sembla que se'ls elevin les ales de la còfia i fugen com si fos el dimoni. No sé pas què els hauran explicat a aquestes beates que els causi tant d'espant! Si el més brillant dels nostres pensadors era un capellà!, l'insigne Jaume Balmes! I després encara mossèn Cinto, que fa unes reflexions ben erudites... Tot plegat em fa sentir per elles una mena de pietat amb la qual no s'avindrien gens ni mica, perquè tenen la presumpció dels convençuts i la mica de supèrbia de qui se sap alliberat de l'analfabetisme i de la vulgaritat pel fet d'haver estudiat de lletra. Ai de mi si sabessin que utilitzo aquesta mena d'adjectius per parlar d'elles!, no sé pas qui em buidaria la gibrelleta a partir d'ara.

Ara bé, la resignació de les germanes és falsa o pel cap baix mal informada, perquè desconeixen què hi ha més enllà d'una existència d'enclaustrament, devoció, pregària i abnegació. Se senten joioses de la vida que han escollit, però jo no em trec del cap que els amaguen una part del tauler d'escacs i que sempre han participat del joc de la vida sota engany. Tanmateix, cal treure-les de la inòpia? Soc del parer que no. Recordo haver mantingut aquest debat sobre la felicitat dels ignorants amb les estimades Uta i Astrid, comunistes utòpiques convençudes que la revolució de classes conduiria al benestar universal. En canvi, com que a mi la barbaritat d'una guerra m'havia convertit en un escèptic, ja m'ensumava el que finalment va succeir: que, com que l'ideal propugnat era insoluble, es va acabar fent un magre favor als qui havien ensalivat amb la perspectiva d'una societat justa. Imagineu-vos quina crueltat representa per a algú que sempre ha passat estretors fer-li creure que l'abundància és possible. Si fins aleshores el seu maldecap diari

es limitava a la recerca del mos de pa, sense que l'esperit sentís el neguit del que li era negat, a partir de l'instant en què li han estat mostrats els privilegis, a més de gana, sent dissort. I és encara més difícil sadollar l'esperit que la panxa.

El nostre pensament té aquestes singularitats. Durant el temps que vaig passar reclòs a la presó Plötzensee de Berlín, vaig descobrir que la privació de llibertat no era pas el que em causava més infelicitat, sinó l'anhel de recuperar allò que jo sabia que hi havia defora. El pensament no deixava de recordar-m'ho amb una especial malícia, ja que tendia a obsequiar-me amb moixigangues quan, en realitat, els instants pintats amb ocre crepusculars les superaven amb escreix. Així que vaig decidir fer l'esforç d'allunyar del meu esment qualsevol referència als amics, als éssers estimats i al passat. Em vaig convertir en un ésser pedregós que només tenia present (ben magre) i futur, també ben magre, tot i que aleshores encara no ho sabia; vull dir que, malgrat la feblesa i les xacres, no sabia que la meva vida seria tan curta... Bé, fet i fet no sé pas si em va servir de gran cosa, perquè al magí no se'l pot confondre: quan ha pres consciència d'un fet determinat, el pots anar canviant de calaix, però no n'hi ha cap on el puguis tancar amb clau.

No obstant això, qui no té res a amagar? Si aquestes monges sabessin el què ha estat la meva vida, no sé si em tractarien amb tant d'afecte. M'imagino que sí, perquè, en definitiva, són éssers abnegats que no es permeten cap mena de judici: només Déu té aquesta potestat. A part que això és un hospital de caritat i, si s'haguessin d'estar gaire de manies, malament, perquè pels passadissos volta cada pinta, cada perla... De qualsevol manera és millor que aquest relat que tot just ara enceto no vagi a parar a les seves mans i el mantindré en secret mentre em sigui possible. Em fa por que, si el descobrissin, el tancarien sota pany i forrellat, o, millor encara, el llençarien al foc. Potser ni la germana Ramona, aquest sol de dona amb cara de salut i de fer molts anys, s'avindria a acceptar alguns passatges de la meva existència com a fortuïts, com a inevitables travetes del destí. És per això que el mantindré en l'anonimat i, quan l'hagi conclòs, el donaré a la meva germana Tatiana perquè en faci el que li sembli oportú.

He gaudit d'una vida concentrada, intensa com el cafè *espresso*, un gran invent dels veïns italians. Almenys aquesta és la percepció que em resta; una percepció que només he sentit com a meva d'ençà que soc aquí, pràcticament immobilitzat. La inactivitat m'ha permès obtenir una bona perspectiva, l'enfocament binocular adequat per sospesar la meva trajectòria vital: talment com si, en aquesta paret del davant color de merda d'oca, un cinematògraf projectés les seqüències de la meva vida com si fossin les d'un ésser estrany.

Encara no havia complert vint anys que vaig emigrar a Alemanya per atipar-me de Kant, de Nietzsche, de Hegel, acomplint l'anhel més intens de la meva existència: il·lustrar-me i compartir saviesa. Volia conèixer, aprendre i, sense voler, vaig contribuir com qui més a escampar terror i ferotgia (jo que, de xic, era un poruc). Volia pouar en l'esperit humà per enaltir-lo i em vaig convertir en un criminal emparat per la legalitat de la guerra més salvatge de la història. Sota l'empara dels dictats de l'Estat i no de la pròpia moral, vaig donar mort a homes innocents que intentaven donar-me mort a mi, aleshores també un home innocent. Anhelava formar part de la història del pensament, transcendir la mera existència, deixar una empremta com els grans homes i, en canvi, la història em va passar pel damunt amb el seu materialisme despietat: em va esclafar com el pagès aixafa els cargols que se li mengen els enciams.

A tocar de la mort, encara em debato si foren els fets que em van guiar per viaranyats impensats, o si fou la meva desídia, el còmode *laissez-faire* que t'estalvia haver de prendre decisions. Soc conscient que els relats èpics tenen un heroi d'una sola peça, íntegre i coherent, però aquí no el trobareu; i, tot i això, anhelo deixar constància del que ha estat la meva vida: un grapat de contradiccions, un voler i no poder, dubtes, errors, però també amor, honestat sincera, voluntat ferma... Soc, malauradament, un ésser de carn i ossos, excessivament mortal per al meu gust: lleuger i mal·leable en la infantesa; inquiet i insegur de fadrinet, superat pels esdeveniments de la joventut, i, com a adult, un tronc tallat i deixat al sol, endurit per la força dels elements i no pas per una disposició adaptativa als primaris reptes de la natura i de la vida.

VON CLAUSEWITZ

Tan senzill com sembla fer uns apunts biogràfics i, en canvi, no us podeu pas imaginar com m'ha costat decidir en quin moment la meva vida esdevé prou interessant per ser consignada aquí. I com que, a hores d'ara, encara no ho tinc clar, he pensat que el millor és encetar-ho parlant de qui em va portar al món.

La mare era prussiana,⁴ no solament per bressol sinó per tarannà. Vull dir que, si el lloc de naixement podria haver estat un fet anecdòtic, de cap manera no ho seria el seu caràcter, forjat en la mateixa èpica que l'anell dels Nibelungs. Hom podia saber dels seus avantpassats sense necessitat que obrís la boca, com si la seva pell transpirés ufanor germànica. Els moviments del seu cos obeïen a una calculada estratègia gestual, apresada a còpia d'una disciplina que li accentuava més del compte l'orgull. Tot i que em consta que no fou ben bé així, quan conjecturo sobre la seva infantesa, m'imagino una nena amb el cabell trenat en espiga duent un feix de llibres al cap, fent equilibris perquè no li caiguessin mentre anava d'una cambra a l'altra, o mentre pujava i baixava els graons d'una ampla escala de marbre. Per cert, no s'hi valia agafar-se a la barana.

4



www.efados.cat/fil/faquir4